«طوبای طوطی» در یک قدمی کتاب‌های پرفروش؛ پرندهٔ زیبای دهان طلایی که با یک تکه نان اهلی می‌شود

هفت‌صد هکتار از جنگل‌های کوه‌پایه‌ای بندر سیمین‌کنار و دهان طلایی‌ها که فقط در همین منطقه لانه می‌سازند

گزارش ویژه ـ بهار نعمت‌زاده

□ هفت‌صد هکتار از جنگل‌های بلوط کوه‌پایه‌ای بندر سیمین‌کنار و دهان طلایی‌ها که فقط در همین منطقه لانه می‌سازند

بندر سیمین‌کنار ـ ۱۲ مهر ۱۴۰۳: صبح زود، وقتی هنوز مه از روی آب بلند نشده و کوه‌های پشت شهر مثل لایه‌ای خاکستری دیده می‌شوند، صدایی از میان درخت‌های بلوط شنیده می‌شود که بسیاری از مردم بندر سیمین‌کنار هنوز آن را با صدای پرنده اشتباه می‌گیرند. صدا بلند است، کمی خشن است و بعد از چند ثانیه دوباره تکرار می‌شود. اگر کسی نداند، فکر می‌کند کسی در دور دست چیزی را می‌کشد یا در فلز می‌زند. اما وقتی صدا را بشناسید، دیگر نمی‌توانید آن را با چیز دیگری اشتباه بگیرید.

این صدا متعلق به «طوبای طوطی» است، پرنده‌ای کوچک با بدنی سبز روشن، بال‌هایی که در نور آفتاب رنگ عوض می‌کنند و یک تکه پوست طلایی‌رنگ زیر منقارش. در سال‌های اخیر، این پرنده نام خود را از گمنامی بیرون آورده است. نه به این دلیل که زیباست، بلکه به این دلیل که فقط در همین گوشه از جهان زندگی می‌کند و هیچ‌جای دیگر دیده نشده است. همین یک جمله کافی است تا یک پرنده معمولی تبدیل به یک نماد شود.

به گزارش اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان هرمزگان، تاکنون ۱۴۲ لانه فعال از این گونه در دامنه‌های جنوبی ارتفاعات سیاه‌کمر شناسایی شده است. بیشتر این لانه‌ها در حفره‌های طبیعی درختان بلوط ساخته شده‌اند، جایی که ماده ۳ تا ۴ تخم می‌گذارد و هر دو والد در ۱۸ روز نوبت‌گیری جوجه‌ها را گرم نگه می‌دارند. در سال ۱۴۰۲، فقط ۶۱ جوجه از این لانه‌ها به پرواز رسیدند. بقیه یا از لانه افتادند یا شکار شدند. این عدد نشان می‌دهد که زندگی این پرنده چقدر شکننده است.

مهندس هوشنگ دهقان‌زاده، مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری بندر سیمین‌کنار، می‌گوید که حفاظت از این گونه از همان روزی شروع شد که یکی از نگهبانان جنگل گزارش داد صدای پرنده‌ای را شنیده که در هیچ کتاب محلی نام ندارد. او می‌گوید: «اگر ما نمی‌دانستیم این پرنده اینجا زندگی می‌کند، شاید هرگز هم نمی‌دانستیم. و وقتی چیزی را نمی‌دانید، نمی‌توانید از آن محافظت کنید.» به همین دلیل، نخستین کار تیم حفاظت، نه ساختن لانه، بلکه شمارش بود.

شمارش این پرنده کار ساده‌ای نیست. طوبای طوطی بیشتر وقت خود را بالای درختان بلند می‌گذراند و وقتی روی زمین می‌آید، با کوچک‌ترین صدا پرواز می‌کند. برای همین، تیم‌های میدانی از ساعت ۵:۳۰ صبح کار خود را آغاز می‌کنند، زمانی که پرنده‌ها هنوز آواز می‌خوانند و جای لانه‌هایشان آشکارتر است. هر لانه با برچسب فلزی شماره‌گذاری شده و مختصات آن با دستگاه GPS ثبت می‌شود. تا پایان ۱۴۰۲، ۸ تیم ۲ نفره در ۱۷ منطقه مشغول کار بودند و ۶۳ روستایی محلی نیز به عنوان ناظر داوطلب آموزش دیدند.

یکی از این ناظران، زهرا کیانی، ۳۴ ساله، اهل روستای چاه‌ماهی است. او می‌گوید پدرش تا سال ۱۳۹۸ هیزم‌شکن بود و خودش در نوجوانی بارها لانه‌ها را خراب کرده است. حالا او هر ماه گزارش می‌دهد و می‌گوید: «اول فکر می‌کردم دارم کار عجیبی می‌کنم. بعد فهمیدم همسایه‌ها هم همین‌طور فکر می‌کنند. حالا چند نفرشان خودشان به ما خبر می‌دهند.» این تغییر نگاه، به گفته کارشناسان، مهم‌تر از هر دوربین یا تابلوی حفاظتی است.

با این حال، همه‌چیز خوب پیش نمی‌رود. تهدید اصلی هنوز شکار است، اما نه برای گوشت. طوبای طوطی در بازار پرندگان زینتی خریدار دارد و یک جفت جوان می‌تواند تا ۱۲ میلیون تومان فروخته شود. در سال ۱۴۰۱، ۱۹ مورد شکار یا تلاش برای شکار ثبت شده است. در ۷ مورد، متهمان با تور و قفس در حاشیه جاده‌های کوهستانی دستگیر شدند. مهندس دهقان‌زاده می‌گوید: «ما نمی‌خواهیم کسی را زندانی کنیم، اما باید بفهمیم که یک پرنده کمیاب چقدر ارزش دارد. وقتی ارزش را بدانیم، حاضر نیستیم آن را با پول عوض کنیم.»

برای همین، طرح حفاظت فقط به لانه‌ها محدود نمی‌شود. بخشی از بودجه صرف کاشت درختان بلوط و بادام‌کوهی در مناطقی شده که قبلاً جنگل بوده و حالا به زمین کشاورزی تبدیل شده است. تاکنون ۴۲ هزار نهال کاشته شده و ۶۱ درصد آن‌ها زنده مانده‌اند. این عدد برای درخت در ارتفاع ۱۲۰۰ متری عدد خوبی است. همچنین ۱۴ کیلومتر از مرزهای منطقه با سیم‌خاردار مشخص شده تا دام‌ها وارد جنگل نشوند. هزینه کل طرح تا پایان ۱۴۰۲ حدود ۲۳ میلیارد تومان بوده است.

اما مهم‌ترین تغییر شاید در اقتصاد محلی باشد. چند روستا در دامنه‌های جنوبی ارتفاعات سیاه‌کمر، از جمله روستای چاه‌ماهی و آبگینه‌سر، برای بازدید گردشگران آماده می‌شوند. مسیرهای کوتاه، سکوهای مشاهده و تابلوهای راهنما ساخته شده است. هدف این نیست که همه‌چیز به توریسم تبدیل شود، چون خود پرنده هم به آرامش زیاد نیاز دارد. اما اگر ۲۰ خانوار بتوانند از راه پذیرایی ساده و راهنمایی گروه‌های کوچک کمک خرج زندگی خود را تأمین کنند، احتمال اینکه درخت بلوط را قطع کنند کمتر می‌شود.

با این همه، هنوز خیلی زود است که بگوییم طوبای طوطی از خطر عبور کرده است. جمعیت فعلی گونه، بر اساس برآورد تیم حفاظت، بین ۴۱۰ تا ۴۸۰ پرنده برآورد می‌شود و هنوز کافی نیست. برای اینکه یک گونه از فهرست قرمز خارج شود، باید چند سال پیاپی جمعیت آن رشد کند و لانه‌های تازه در مناطق دیگر هم دیده شود. تا آن روز، هر لانه‌ای که خراب شود، هر جوجه‌ای که از گرسنگی بیفتد، ضربه‌ای است که دیگر جبران نمی‌شود.

شاید همین است که این پرنده کوچک را این‌قدر مهم می‌کند. او نه بزرگ است و نه زیبای معمول. فقط در یک گوشه از زمین زندگی می‌کند و اگر ما نتوانیم از همان گوشه مراقبش باشیم، هیچ‌کس دیگر این کار را برایش نخواهد کرد.

طوبای طوطی در یک قدمی کتاب‌های پرفروش، پرندهٔ زیبای دهان طلایی که فقط در همین گوشه از جهان زندگی می‌کند

هفت‌صد هکتار از جنگل‌های بلوط کوه‌پایه‌ای بندر سیمین‌کنار و دهان طلایی‌ها که فقط در همین منطقه لانه می‌سازند

گزارش ویژه ـ بهار نعمت‌زاده

بندر سیمین‌کنار ـ ۱۲ مهر ۱۴۰۳: صبح زود، وقتی هنوز مه از روی آب بلند نشده و کوه‌های پشت شهر مثل لایه‌ای خاکستری دیده می‌شوند، صدایی از میان درخت‌های بلوط شنیده می‌شود که بسیاری از مردم بندر سیمین‌کنار هنوز آن را با صدای پرنده اشتباه می‌گیرند. صدا بلند است، کمی خشن است و بعد از چند ثانیه دوباره تکرار می‌شود. اگر کسی نداند، فکر می‌کند کسی در دور دست چیزی را می‌کشد یا در فلز می‌زند. اما وقتی صدا را بشناسید، دیگر نمی‌توانید آن را با چیز دیگری اشتباه بگیرید.

این صدا متعلق به «طوبای طوطی» است، پرنده‌ای کوچک با بدنی سبز روشن، بال‌هایی که در نور آفتاب رنگ عوض می‌کنند و یک تکه پوست طلایی‌رنگ زیر منقارش. در سال‌های اخیر، این پرنده نام خود را از گمنامی بیرون آورده است. نه به این دلیل که زیباست، بلکه به این دلیل که فقط در همین گوشه از جهان زندگی می‌کند و هیچ‌جای دیگر دیده نشده است. همین یک جمله کافی است تا یک پرنده معمولی تبدیل به یک نماد شود.

به گزارش اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان هرمزگان، تاکنون ۱۴۲ لانه فعال از این گونه در دامنه‌های جنوبی ارتفاعات سیاه‌کمر شناسایی شده است. بیشتر این لانه‌ها در حفره‌های طبیعی درختان بلوط ساخته شده‌اند، جایی که ماده ۳ تا ۴ تخم می‌گذارد و هر دو والد در ۱۸ روز نوبت‌گیری جوجه‌ها را گرم نگه می‌دارند. در سال ۱۴۰۲، فقط ۶۱ جوجه از این لانه‌ها به پرواز رسیدند. بقیه یا از لانه افتادند یا شکار شدند. این عدد نشان می‌دهد که زندگی این پرنده چقدر شکننده است. وقتی هنوز مه از روی آب بلند نشده و کوه‌های پشت شهر مثل لایه‌ای خاکستری دیده می‌شوند، صدایی از میان درخت‌های بلوط شنیده می‌شود که بسیاری از مردم بندر سیمین‌کنار هنوز آن را با صدای پرنده اشتباه می‌گیرند. صدا بلند است، کمی خشن است و بعد از چند ثانیه دوباره تکرار می‌شود. اگر کسی نداند، فکر می‌کند کسی در دور دست چیزی را می‌کشد یا در فلز می‌زند. اما وقتی صدا را بشناسید، دیگر نمی‌توانید آن را با چیز دیگری اشتباه بگیرید.

این صدا متعلق به «طوبای طوطی» است، پرنده‌ای کوچک با بدنی سبز روشن، بال‌هایی که در نور آفتاب رنگ عوض می‌کنند و یک تکه پوست طلایی‌رنگ زیر منقارش. در سال‌های اخیر، این پرنده نام خود را از گمنامی بیرون آورده است. نه به این دلیل که زیباست، بلکه به این دلیل که فقط در همین گوشه از جهان زندگی می‌کند و هیچ‌جای دیگر دیده نشده است. همین یک جمله کافی است تا یک پرنده معمولی تبدیل به یک نماد شود.

به گزارش اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان هرمزگان، تاکنون ۱۴۲ لانه فعال از این گونه در دامنه‌های جنوبی ارتفاعات سیاه‌کمر شناسایی شده است. بیشتر این لانه‌ها در حفره‌های طبیعی درختان بلوط ساخته شده‌اند، جایی که ماده ۳ تا ۴ تخم می‌گذارد و هر دو والد در ۱۸ روز نوبت‌گیری جوجه‌ها را گرم نگه می‌دارند. در سال ۱۴۰۲، فقط ۶۱ جوجه از این لانه‌ها به پرواز رسیدند. بقیه یا از لانه افتادند یا شکار شدند. این عدد برای درخت در ارتفاع ۱۲۰۰ متری عدد خوبی است. همچنین ۱۴ کیلومتر از مرزهای منطقه با سیم‌خاردار مشخص شده تا دام‌ها وارد جنگل نشوند. هزینه کل طرح تا پایان ۱۴۰۲ حدود ۲۳ میلیارد تومان بوده است.

اما مهم‌ترین تغییر شاید در اقتصاد محلی باشد. چند روستا در دامنه‌های جنوبی ارتفاعات سیاه‌کمر، از جمله روستای چاه‌ماهی و آبگینه‌سر، برای بازدید گردشگران آماده می‌شوند. مسیرهای کوتاه، سکوهای مشاهده و تابلوهای راهنما ساخته شده است. هدف این نیست که همه‌چیز به توریسم تبدیل شود، چون خود پرنده هم به آرامش زیاد نیاز دارد. اما اگر ۲۰ خانوار بتوانند از راه پذیرایی ساده و راهنمایی گروه‌های کوچک کمک خرج زندگی خود را تأمین کنند، احتمال اینکه درخت بلوط را قطع کنند کمتر می‌شود.

با این همه، هنوز خیلی زود است که بگوییم طوبای طوطی از خطر عبور کرده است. جمعیت فعلی گونه، بر اساس برآورد تیم حفاظت، بین ۴۱۰ تا ۴۸۰ پرنده برآورد می‌شود و هنوز کافی نیست. برای اینکه یک گونه از فهرست قرمز خارج شود، باید چند سال پیاپی جمعیت آن رشد کند و لانه‌های تازه در مناطق دیگر هم دیده شود. تا آن روز، هر لانه‌ای که خراب شود، هر جوجه‌ای که از گرسنگی بیفتد، ضربه‌ای است که دیگر جبران نمی‌شود.

شاید همین است که این پرنده کوچک را این‌قدر مهم می‌کند. او نه بزرگ است و نه زیبای معمول. فقط در یک گوشه از زمین زندگی می‌کند و اگر ما نتوانیم از همان گوشه مراقبش باشیم، هیچ‌کس دیگر این کار را برایش نخواهد کرد.

«طوبای طوطی» در یک قدمی کتاب‌های پرفروش، پرندهٔ زیبای دهان طلایی که فقط در همین گوشه از جهان زندگی می‌کند

هفت‌صد هکتار از جنگل‌های بلوط کوه‌پایه‌ای بندر سیمین‌کنار و دهان طلایی‌ها که فقط در همین منطقه لانه می‌سازند

گزارش ویژه ـ بهار نعمت‌زاده

بندر سیمین‌کنار ـ ۱۲ مهر ۱۴۰۳: صبح زود، وقتی هنوز مه از روی آب بلند نشده و کوه‌های پشت شهر مثل لایه‌ای خاکستری دیده می‌شوند، صدایی از میان درخت‌های بلوط شنیده می‌شود که بسیاری از مردم بندر سیمین‌کنار هنوز آن را با صدای پرنده اشتباه می‌گیرند. صدا بلند است، کمی خشن است و بعد از چند ثانیه دوباره تکرار می‌شود. اگر کسی نداند، فکر می‌کند کسی در دور دست چیزی را می‌کشد یا در فلز می‌زند. اما وقتی صدا را بشناسید، دیگر نمی‌توانید آن را با چیز دیگری اشتباه بگیرید.

این صدا متعلق به «طوبای طوطی» است، پرنده‌ای کوچک با بدنی سبز روشن، بال‌هایی که در نور آفتاب رنگ عوض می‌کنند و یک تکه پوست طلایی‌رنگ زیر منقارش. در سال‌های اخیر، این پرنده نام خود را از گمنامی بیرون آورده است. نه به این دلیل که زیباست، بلکه به این دلیل که فقط در همین گوشه از جهان زندگی می‌کند و هیچ‌جای دیگر دیده نشده است. همین یک جمله کافی است تا یک پرنده معمولی تبدیل به یک نماد شود.

به گزارش اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان هرمزگان، تاکنون ۱۴۲ لانه فعال از این گونه در دامنه‌های جنوبی ارتفاعات سیاه‌کمر شناسایی شده است. بیشتر این لانه‌ها در حفره‌های طبیعی درختان بلوط ساخته شده‌اند، جایی که ماده ۳ تا ۴ تخم می‌گذارد و هر دو والد در ۱۸ روز نوبت‌گیری جوجه‌ها را گرم نگه می‌دارند. در سال ۱۴۰۲، فقط ۶۱ جوجه از این لانه‌ها به پرواز رسیدند. بقیه یا از لانه افتادند یا شکار شدند. این عدد نشان می‌دهد که زندگی این پرنده چقدر شکننده است. وقتی هنوز مه از روی آب بلند نشده و کوه‌های پشت شهر مثل لایه‌ای خاکستری دیده می‌شوند، صدایی از میان درخت‌های بلوط شنیده می‌شود که بسیاری از مردم بندر سیمین‌کنار هنوز آن را با صدای پرنده اشتباه می‌گیرند. صدا بلند است، کمی خشن است و بعد از چند ثانیه دوباره تکرار می‌شود. اگر کسی نداند، فکر می‌کند کسی در دور دست چیزی را می‌کشد یا در فلز می‌زند. اما وقتی صدا را بشناسید، دیگر نمی‌توانید آن را با چیز دیگری اشتباه بگیرید.

این صدا متعلق به «طوبای طوطی» است، پرنده‌ای کوچک با بدنی سبز روشن، بال‌هایی که در نور آفتاب رنگ عوض می‌کنند و یک تکه پوست طلایی‌رنگ زیر منقارش. در سال‌های اخیر، این پرنده نام خود را از گمنامی بیرون آورده است. نه به این دلیل که زیباست، بلکه به این دلیل که فقط در همین گوشه از جهان زندگی می‌کند و هیچ‌جای دیگر دیده نشده است. همین یک جمله کافی است تا یک پرنده معمولی تبدیل به یک نماد شود.

به گزارش اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان هرمزگان، تاکنون ۱۴۲ لانه فعال از این گونه در دامنه‌های جنوبی ارتفاعات سیاه‌کمر شناسایی شده است. بیشتر این لانه‌ها در حفره‌های طبیعی درختان بلوط ساخته شده‌اند، جایی که ماده ۳ تا ۴ تخم می‌گذارد و هر دو والد در ۱۸ روز نوبت‌گیری جوجه‌ها را گرم نگه می‌دارند. در سال ۱۴۰۲، فقط ۶۱ جوجه از این لانه‌ها به پرواز رسیدند. بقیه یا از لانه افتادند یا شکار شدند. این عدد برای درخت در ارتفاع ۱۲۰۰ متری عدد خوبی است. همچنین ۱۴ کیلومتر از مرزهای منطقه با سیم‌خاردار مشخص شده تا دام‌ها وارد جنگل نشوند. هزینه کل طرح تا پایان ۱۴۰۲ حدود ۲۳ میلیارد تومان بوده است.

اما مهم‌ترین تغییر شاید در اقتصاد محلی باشد. چند روستا در دامنه‌های جنوبی ارتفاعات سیاه‌کمر، از جمله روستای چاه‌ماهی و آبگینه‌سر، برای بازدید گردشگران آماده می‌شوند. مسیرهای کوتاه، سکوهای مشاهده و تابلوهای راهنما ساخته شده است. هدف این نیست که همه‌چیز به توریسم تبدیل شود، چون خود پرنده هم به آرامش زیاد نیاز دارد. اما اگر ۲۰ خانوار بتوانند از راه پذیرایی ساده و راهنمایی گروه‌های کوچک کمک خرج زندگی خود را تأمین کنند، احتمال اینکه درخت بلوط را قطع کنند کمتر می‌شود.

با این همه، هنوز خیلی زود است که بگوییم طوبای طوطی از خطر عبور کرده است. جمعیت فعلی گونه، بر اساس برآورد تیم حفاظت، بین ۴۱۰ تا ۴۸۰ پرنده برآورد می‌شود و هنوز کافی نیست. برای اینکه یک گونه از فهرست قرمز خارج شود، باید چند سال پیاپی جمعیت آن رشد کند و لانه‌های تازه در مناطق دیگر هم دیده شود. تا آن روز، هر لانه‌ای که خراب شود، هر جوجه‌ای که از گرسنگی بیفتد، ضربه‌ای است که دیگر جبران نمی‌شود.

شاید همین است که این پرنده کوچک را این‌قدر مهم می‌کند. او نه بزرگ است و نه زیبای معمول. فقط در یک گوشه از زمین زندگی می‌کند و اگر ما نتوانیم از همان گوشه مراقبش باشیم، هیچ‌کس دیگر این کار را برایش نخواهد کرد.